5.10.2026

**Asiantuntijalausunto, Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta, tiistaina 6.10.2026 klo 12:15 / HE 175/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2027**

**1. Yleistä**

KEHA-keskus pitää talousarvioesityksen tavoitteita työllisyyden, työvoiman saatavuuden ja julkisen hallinnon tuottavuuden vahvistamiseksi perusteltuina. Talousarvio esityksessä tunnistetaan, että digitaaliset palvelut, tiedolla johtaminen ja tekoäly tarjoavat merkittävän mahdollisuuden parantaa julkisten palvelujen tuloksellisuutta. KEHA-keskuksen valtakunnallinen rooli työvoima- ja kotoutumispalvelujen tietojärjestelmien tuottajana ja tiedolla johtamisen toimijana luo osaltaan perustan tavoitteiden toteuttamiselle.

Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää erilaisten erillisrahoituksien lisäksi virastojen pitkäjänteisen kehittämiskyvyn turvaamista sekä lainsäädännön määrätietoista kehittämistä. Virastojen perusrahoitus on turvattava säästöpaineista huolimatta, jotta digitalisaation, automaation ja tekoälyn hyödyt voidaan realisoida. Samalla sääntelyä on uudistettava siten, että viranomaistietoa voidaan hyödyntää tehokkaasti ja automaatiota sekä tekoälyä ottaa laajasti käyttöön tietosuoja ja oikeusturva huomioiden.

**2. Kotoutumisen tavoitteet ja resursointi**

Talousarvioesityksessä kotoutumiselle asetetaan vuodelle 2027 aiempaa selvästi korkeampia tulostavoitteita. Esimerkiksi ulkomaalaisten työllisyysasteen tavoite on 71,9 prosenttia, kun vuoden 2026 arvio on 58 prosenttia ja toteuma elokuussa 2026 54,8 prosenttia. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää riittäviä resursseja toimeenpanoon, tiedonhallintaan, seurantaan ja kehittämiseen. Samalla on varauduttava kansallisesti AMIF-rahoituksen vähenemiseen. Rahoituksella on tuettu muun muassa kotoutumisen asiakastietojärjestelmän kehittämistä, jonka tarpeet ovat jo nykyistä rahoitusta laajemmat. Rajalliset resurssit edellyttävät kehittämistarpeiden priorisointia ja välttämättömien tietojärjestelmäratkaisujen turvaamista myös hankerahoituksen vähentyessä.

**3. Yhteiset tietojärjestelmät turvaavat kustannustehokkuuden ja tietopohjan**

Työvoimapalvelujen ja kotoutumisen yhteisten tietojärjestelmien käyttövelvoite hillitsee julkishallinnon kokonaiskustannuksia, ehkäisee päällekkäisten järjestelmien rakentamista ja kokoaa tiedon yhdenmukaiseksi tietopohjaksi. Näin on vältetty sosiaali- ja terveyspalveluissa tunnistettuja tiedon pirstoutumisen ja yhteentoimivuuden ongelmia. Käyttövelvoite ei estä paikallisten, tuottavuutta parantavien ratkaisujen kehittämistä, kun ne täydentävät valtakunnallista kokonaisuutta. Suomessa työvoimapalveluiden tietojärjestelmäkustannukset ovat työvoimapalvelujen kokonaisvolyymiin suhteutettuina varsin maltilliset: suuntaa antavasti niiden osuus on vain muutamia prosentteja työvoimapalvelujärjestelmän kokonaiskustannuksista, kun Virossa vastaava osuus on arviolta lähes neljännes. Vertailu ei ole suora, mutta se havainnollistaa Suomen kehittämispanostuksen kohtuullista tasoa.

**4. Tiedon, automaation ja tekoälyn mahdollisuudet**

Työvoimaviranomaisten työajasta merkittävä osa kuluu edelleen etuus- ja taustatietojen selvittämiseen, vaikka tarvittavat tiedot ovat suurelta osin jo viranomaisrekistereissä. Kun tiedot voidaan koota päätöksenteon käyttöön kattavasti, yhdenmukaisesti ja oikea-aikaisesti voidaan viranomaisprosesseja automatisoida sääntöpohjaisesti (esimerkiksi työttömyysturvaprosessi). Tiedonvaihdon laajentaminen ja automaattinen päätöksenteko sujuvoittaisivat palveluprosesseja ja vähentäisivät päällekkäistä työtä.

Laadukas ja kattavasti hyödynnettävissä oleva tieto mahdollistaisi myös nykyistä tarkemmat ennustemallit. Niiden avulla asiakkaan palvelutarve ja työllistymiseen vaikuttavat tekijät voitaisiin tunnistaa aikaisemmin sekä kohdentaa oikea-aikaisesti juuri hänen tilanteeseensa parhaiten sopivia ja vaikuttavia palveluja.

Lainsäädäntöä kehittämällä tekoälyä voitaisiin hyödyntää yksittäisten työvaiheiden lisäksi kokonaisten asiakasprosessien hoitamiseen tiedon kokoamisesta ja palvelutarpeen arvioinnista suunnitelman laatimiseen, neuvontaan ja seurantaan. Selkeät tapaukset etenisivät automaattisesti, kun taas harkintaa tai lisäselvityksiä edellyttävät tilanteet ohjattaisiin asiantuntijalle. Tekoäly voisi samalla tarjota joillekin kohderyhmille, kuten korkeasti koulutetuille työnhakijoille, nykyistä yksilöllisempää ja ajantasaisempaa tukea yhdistämällä asiakkaan osaamisen laajaan tietoon työmarkkinoiden tarpeista ja avoimista mahdollisuuksista.

Näin asiantuntijoiden työpanos voitaisiin kohdentaa hallinnollisten selvitysten sijasta työnvälitykseen, työnantajayhteistyöhön ja erityisesti niiden asiakkaiden palvelemiseen, jotka hyötyvät eniten henkilökohtaisesta tuesta, moniammatillisesta yhteistyöstä ja yksilöllisestä harkinnasta.

Jos digitalisoinnin avulla voidaan tehostaa palveluprossia niin, että työttömyyden kesto vähenisi keskimäärin edes ***yhden päivän***, vähentäisi se valtakunnallisesti satojatuhansia työttömyyspäiviä, pienentäisi etuusmenoja, kasvattaisi verotuloja ja parantaisi työvoiman saatavuutta.

**5. Rajatuillakin säädösmuutoksilla merkittäviä vaikutuksia**

Työnhakuprofiileja koskeva sääntelymuutos osoittaa, että rajatuillakin lakimuutoksilla voidaan saada aikaan nopeasti näkyviä vaikutuksia. Syyskuun alusta 1.9.2026 työttömät työnhakijat ovat velvoitettuja julkaisemaan työnhakuprofiilin työmarkkinatorilla. Lainsäädännön voimaan astumisen jälkeen julkaistujen profiilien määrä kasvoi elokuun alun noin 42 000:sta lähes 100 000:een 28.9.2026 mennessä. Yli kaksinkertainen osaajaprofiilien määrä parantaa työnantajien mahdollisuuksia löytää osaajia ja vahvistaa työmarkkinoiden tekoälypohjaisen kohtaannon edellytyksiä.

**6. Yhteenveto**

KEHA-keskus pitää tärkeänä, että eduskunta tukee toimenpiteitä, joilla:

- turvataan virastojen perusrahoitus pitkäjänteiseen kehittämistoimintaan;
- mahdollistetaan viranomaisten välinen tiedon nykyistä tehokkaampi hyödyntäminen;
- laajennetaan automaattisen päätöksenteon käyttöä;
- mahdollistetaan tekoälyn hyödyntäminen julkisissa palveluissa tietosuoja ja oikeusturva huomioiden;

- vahvistetaan tiedolla johtamisen ja valtakunnallisten tietojärjestelmien kehittämisedellytyksiä.

Yhdistämällä riittävä kehittämiskyky ja määrätietoiset säädösmuutokset digitalisaatio, automaatio ja tekoäly voidaan muuttaa käytännön tuottavuudeksi, vaikuttavammiksi palveluiksi ja paremmaksi työllisyydeksi ilman huomattavia lisämäärärahoja.

Tämä asiakirja on hyväksytty/allekirjoitettu viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt vastuualueen johtaja Jaakko Westerlund ja ratkaissut johtaja Heikki Heikkilä.

Jakelu Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta